

Työterveyshuolto käyttöön

Työterveyshuolto on yksi työnantajan lakisääteisistä velvollisuuksista. Kyse on mahdollisuudesta, ei pelkästä pakosta tai kustannuksista. Ennakoiva työterveyshuolto tarjoaa mahdollisuuden hallita terveysriskejä ja niiden haitallisia seurauksia. Terveysten huomion kiinnittäminen kannattaa. Sairaspoissaolojen, niistä koituvien häiriöiden ja kustannusten minimointi, saati työssä tapahtuvista sairaskohtauksista johtuvien onnettomuuksien ja samalla niiden aiheuttamien kustannusten ennaltaehkäisy ei ole mitätön asia.

Vuoden 2002 alusta tuli voimaan uusi työterveyshuoltolaki (1). Lain tarkoituksena on työnantajan, työntekijän ja työterveyshuollon yhteistoimin edistää työhön liittyvien sairauksien ja tapaturmien ehkäisyä, työn ja työympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta, työntekijöiden terveyttä sekä työ- ja toimintakykyä työuran eri vaiheissa, sekä työyhteisön toimintaa. Laki painottaa siis yhteistoimintaa työterveyshuollossa. Lakia sovelletaan työhön, jossa työnantaja on velvollinen noudattamaan työturvallisuuslakia(2). Yrittäjien ja muiden omaa työtään tekevien työterveyshuollon järjestämisessä lakia noudatetaan soveltuvin osin.

Työterveyshuollon järjestäminen

Työterveyshuoltolain mukaan työnantajan on kustannuksellaan järjestettävä työterveyshuolto työstä ja työolosuhteista johtuvien terveysvaarojen ja -haittojen **ehkäisemiseksi** ja torjumiseksi sekä työntekijöiden turvallisuuden, työkyvyn ja terveyden suojelemiseksi ja edistämiseksi. Työterveyshuolto tulee järjestää ja toteuttaa sellaisessa laajuudessa kuin työstä, työjärjestelyistä, henkilöstöstä, työpaikan olosuhteista ja niiden muutoksista johtuva tarve edellyttää. (1)

Työterveyshuoltolain mukaan työnantajan tulee käyttää riittävästi työterveyshuollon ammattihenkilöitä ja heidän tarpeelliseksi katsomiaan asiantuntijoita työterveyshuollon suunnittelua, toteuttamista sekä kehittämistä ja seurantaan koskeissa asioissa siten kuin työterveyshuollon toteuttamiseksi hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaisesti on tarpeen. Työterveyshuollon ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden tulee olla ammatillisesti riippumattomia työnantajista, työntekijöistä ja heidän edustajistaan. Lisäksi heillä tulee olla laissa tarkoitettu pätevyys sekä riittävällä täydennyskoulutuksella ylläpidetyt tiedot ja taidot. (1)

Palveluiden käytännön järjestäminen

Työnantajan ja työterveyshuollon palvelujen tuottajan tulee tehdä työterveyshuollon järjestämisestä kirjallinen sopimus, josta ilmenee työterveyshuollon yleiset järjestelyt sekä palvelujen sisältö ja laajuus. Olosuhteiden olennaisesti muuttuessa sopimusta on tarkistettava.

Työnantaja voi järjestää laissa tarkoitettut työterveyshuollon palvelut hankkimalla tarvitsemansa palvelut terveyskeskukselta, järjestämällä tarvitsemansa työterveyshuoltopalvelut itse tai yhdessä toisten työnantajien kanssa, tai hankkimalla tarvitsemansa palvelut muulta työterveyshuoltopalvelujen tuottamiseen oikeutetulta toimintayksiköltä tai henkilöltä. (1)

Yhteistoiminta

Kun työnantaja valmistele työterveyshuollon toteuttamiseksi tarpeellisia päätöksiä, työnantajan tulee toimia yhteistoiminnassa työntekijöiden tai heidän edustajiensa kanssa asioissa,

jotka liittyvät työpaikan työterveyshuollon järjestämisen yleisiin suunta- viivoihin ja toiminnan suunnitteluun mukaan lukien työterveyshuollon toimintasuunnitelma, sisältö, laajuus sekä työterveyshuollon toteutus ja vaikutusten arviointi samoin kuin antaa työntekijöille tai heidän edustajilleen riittävän ajoissa asioiden käsitte- lyn kannalta tarpeelliset tiedot. Työntekijöillä ja heidän edustajillaan on oikeus tehdä ehdotuksia työterveyshuollon toiminnan kehittämiseksi. Ehdotuksia ja niiden johdosta tarpeellisia toimenpiteitä tulee käsitellä yhteistoiminnassa. (1)

Työterveyshuollon toimintasuunnitelma

Työnantajalla on oltava työterveyshuollossa kirjallinen toimintasuunnitelma, jonka tulee sisältää työterveyshuollon yleiset tavoitteet sekä työpaikan olosuhteisiin perustuvat tarpeet ja niistä johtuvat toimenpiteet. Työpaikkakäynteihin ja muihin työterveyshuollon suorittamiin selvityksiin perustuen toimintasuunnitelmaa tulee tarkistaa vuosittain. Toimintasuunnitelmassa on otettava riittävästi huomi- oon monitieteinen tieto työn ja terveyden välisestä suhteesta ja työn terveysvaikutuksista. Työterveyshuollon toimintasuunnitelma voi olla osa työturvallisuuslaissa tarkoitettua työsuojelun toimintaohjelmaa tai muuta työnantajan laatimaa kehittämissuunnitelmaa tai -suunnitelmaa. (1)

Työterveyshuollon sisältö

Työterveyshuoltoon kuuluu työn ja työolosuhteiden terveellisyyden ja turvallisuuden selvittäminen ja arviointi joko työpaikkakäyntein tai muita työterveyshuollon menetelmiä käyttäen. Selvityksessä on huomioitava työpai-

kan altisteet, työn kuormittavuus, työjärjestelyt sekä tapaturma- ja väkivaltavaara. Nämä tekijät on otettava huomioon työtä, työmenetelmiä ja työtiloja suunniteltaessa sekä työolosuhteiden muutostilanteissa. Samoin työterveyshuollolle kuuluu työperäisten terveysvaarojen ja -haittojen, työntekijöiden terveydentilan sekä työ- ja toimintakyvyn selvittäminen, arviointi ja seuranta mukaan lukien työstä ja työympäristöstä aiheutuva erityinen sairastumisen vaara. Em. seikoista johtuvat terveystarkastukset ottaen huomioon työntekijän yksilölliset ominaisuudet, toimenpide-ehdotusten tekeminen työn terveellisyyden ja turvallisuuden parantamiseksi, tarvittaessa työn sopeuttamiseksi työntekijän edellytyksiin, työntekijöiden työ- ja toimintakyvyn ylläpitämiseksi ja edistämiseksi sekä toimenpide-ehdotusten toteutumisen seuranta, sekä tietojen antaminen, neuvonta ja ohjaus työn terveellisyyttä ja turvallisuutta sekä työntekijöiden terveyttä koskevissa asioissa mukaan lukien työntekijän työkuormituksestaan pyytämä selvitys. Laki edellyttää myös vajaakuntoisen työntekijän työssä selviytymisen seurantaa ja edistämistä työntekijän terveydelliset edellytykset huomioon ottaen, kuntoutusta koskevaa neuvontaa ja hoitoa tai lääkinnälliseen tai ammatilliseen kuntoutukseen ohjaamista. Lisäksi lainsäädäntö edellyttää yhteistyötä muun terveydenhuollon ja muiden tarvittavien tahojen kanssa, ensiavun järjestämistä ja työkykyä ylläpitävän toiminnan suunnittelua ja toteuttamista, mukaan lukien kuntoutustarpeen selvittäminen. (1)

Kustannusten korvaaminen

Työnantajalla, yrittäjällä ja muulla omaa työtään tekevällä on oikeus korvaukseen laissa säädetyn työterveyshuollon ja muun terveydenhuollon järjestämisestä aiheutuneista kustannuksista. Kansaneläkelaitos korvaa työnantajalle 60 % niistä työterveyshuollon kustannuksista, jotka aiheutuvat työterveyshuollon toimintasuunnitelman laatimisesta ja tarkastamisesta. Työterveyshuollon hyväksytyistä kustannuksista, kuten terveystarkastuksista ja ohjauksesta työnantaja saa Kansaneläkelaitokselta korvausta 50 %.

Ei yksin työnantajan velvollisuuksia

Työnantajan tulee antaa työterveyshuollon ammattihenkilöille ja asiantuntijoille työstä, työjärjestelyistä, ammattitaudeista, työtapaturmista, henkilöstöstä, työpaikan olosuhteista ja niiden muutoksista sekä muista niihin verrattavista tekijöistä tietoja, jotka ovat tarpeen työntekijöille työstä aiheutuvan terveydellisen vaaran tai haitan arvioimiseksi ja ehkäisemiseksi.

Työterveyshuoltolaki ei aseta vaatimuksia yksin työnantajalle, vaan myös työntekijälle ja työterveyshuollolle. Työterveyshuoltolain mukaan työntekijä ei saa ilman perusteltua syytä kieltäytyä osallistumasta laissa tarkoitettuun terveystarkastukseen, joka työhön sijoitettaessa tai työn kestässä on välttämätön hänen terveydentilansa selvittämiseksi erityistä sairastumisen vaaraa aiheuttavassa työssä tai työympäristössä, tai hänen työ- tai toimintakykynsä selvittämiseksi työstä aiheutuvien, terveydentilaan kohdistuvien vaatimusten vuoksi. Lisäksi työntekijän on pyynnöstä annettava työterveyshuollon palvelujen tuottajalle tiedot havaitsemistaan terveyden vaaraa aiheuttavista tekijöistä työpaikallaan. (1)

Työterveyshuollon palvelujen tuottajan on annettava työntekijöille ja työnantajalle tarpeellisia tietoja työssä ja työpaikan olosuhteissa esiintyvistä terveyden vaaroista ja haitoista sekä niiden torjuntakeinoista. Työntekijälle on annettava tietoja työterveyshuollon työntekijälle suorittamista terveystarkastuksista, niiden tarkoituksesta, tuloksista ja tulkinnoista sekä muusta työterveyshuollon sisällöstä. (1)

Käytännön järjestely on haaste

Tieliikenteen kuljettajien työterveyshuolto on haasteellinen järjestettävä sekä pienyritysvaltaisuuden, liikkuvan työn, että epäsäännöllisten, eri vuorokauden aikoihin osuvien työvuorojen vuoksi. Työterveyslaitoksen julkaiseman Maantieliikenteen kuljettajien työterveyshuolto – opas (3) kiinnittää huomion alakohtaisiin ongelmiin. Samalla se tarjoaa joitakin käytännön

ohjeita työterveyshuollon järjestämiseen. Sisällöltään terveystarkastusten pohjaksi tulisi TTL:n oppaan mukaan ottaa vuorotyöhön liittyvät terveydelliset näkökohdat. Ilta- ja yötyöhön liittyvä terveydentilan arviointi tulisi liittää sekä työhöntulotarkastukseen että myöhemmän seurannan osaksi. Oppaan mukaan kuljettajien terveystarkastuksissa tulee kiinnittää erityistä huomiota sydän- ja verisuonisairauksiin, uniapneaan ja ajokykyyn. Kuljettajien ohjauksessa painotetaan yleisen terveystarkastuksen lisäksi tuki- ja liikuntaelimestöön, työtapoihin ja –menetelmiin, henkilökohtaiseen suojautumiseen sekä poikkeaviin työtapoihin ja vireystilaan liittyvää ohjausta (3). Ts. parhaimmillaan työterveyshuolto opastaa myös ravintoon, liikuntaan ja painonhallintaan liittyvissä asioissa.

Erityyppisissä kuljetehtävissä työterveyshuoltopaleluiden ja tarkastusihyiden tarve vaihtelee. Samoin olemassa olevat vaatimukset tai suositukset vaihtelevat. TTL oppaan mukaan epäsäännöllistä työaikaa tekeville suositellaan terveystarkastusta aina ennen työn aloittamista. Työsuhteen kestäessä terveystarkastuksia suositellaan ensimmäisen vuoden jälkeen, sekä

-alle 25- ja 45-60 -vuotiaille 2 vuoden välein

-25-44 -vuotiaille 5 vuoden välein, sekä

-yli 60 -vuotiaille 1 vuoden välein.

Suosituksena on pidettävä minimitasona, mutta se on hyvä tavoite, jos lähtötaso on vielä tätä alempi. Lisäksi on huomioitava työehtosopimusten ja mahdolliset muut lainsäädännön asettamat määräykset. Öljytuote- ja säiliöautoalan TES:n piiriin kuuluvissa

ADR-ajoissa on kuljettajille tehtävä lääkärintarkastus työterveyshuollossa vähintään kolmen vuoden välein.

Terveystarkastuksissa käyntien järjestelyt saattavat vaatia myös järjestelyitä työssä. Terveystarkastuksen aukioloaikojen ja kuljetustyön aikataulujen yhteensovittaminen ei saa nousta esteeksi työterveyspalveluiden järjestämisessä. Työterveyshuoltosopimus ei saa jäädä pelkäksi paperiksi, vaan sen mahdollisuudet tulee hyödyntää. Vaikka työterveyshuolto asianmukaisesti hoidettuna tuottaa välittömiä kustannuksia, sen hyödyt ovat myös mitattavissa rahassa. Henkilöstön säännölliset terveystarkastukset terveystarkastuksen poissulkemiseksi ovat osa toiminnan laatua ja riskien hallintaa. Yksikin sairauden tai sairaskohtauksen vuoksi sattuva onnettomuus on liikaa.

TO

TYKY

Työkykyä ylläpitävällä toiminnalla tarkoitetaan yhteistyössä toteutettua työhön, työoloihin ja työntekijöihin kohdistuvaa suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa, jolla työterveyshuolto omalta osaltaan edistää ja tukee työelämässä mukana olevien työ- ja toimintakykyä.

Lähteet:

1. Työterveyshuoltolaki 1383/2001
2. Työturvallisuuslaki 299/1958
3. Ylä-Outinen, A., Olkkonen, S., Pulkkinen R-L. & Moilanen, A. (2002). Maantiilikenteen kuljettajien työterveyshuolto ohjeita sisällön suunnitteluun. Työterveyslaitos.

Turun Tiimiläisiä vieraili Salossa 8.2.2003

Turkulaisia ja salolaisia.

Osasto 004 Turun Tiimi vieraili Salossa ja isäntänä toimi Sampo-pankki.

Sampo-pankista oli kertomassa sijoitusneuvoja Petteri Elo heidän tuotteistaan ja Rahtareiden välisestä Sampo-sopimuksesta. Aihe oli mielenkiintoinen ja herätti kuulijoiden keskuudessa keskustelua, joihin Petteri Elo asiantuntevasti vastasi.

Kahvia ja pullaa oli myös tarjolla. Esityksen jälkeen Heikki Ylikännö kertoi, että alkujaan oli Rahtareiden osasto Salossa. Kun toiminta Salossa sitten

loppui vetäjien puutteeseen perustettiin Turkuun osasto, johon salolaisetkin tällä hetkellä kuuluvat.

Tämän jälkeen hallitus siirtyi pitämään omaa palaveriaan ja Petteri Elo isännöi muuta porukkaa.

Hallituksen palaverin jälkeen saunoimme ja tiinkin oli mahdollisuus.

Nautittiin iltapalaa ja kaikilla oli mukavaa.

Kiitokset vielä Sampo-pankille ja Petteri Elolle.

Rahtariterveisin
Jyrki Jäykkä
004 Turun Tiimi

Sampo-pankkia ja heidän tuotteitaan esitteli Petteri Elo ja palaveriin osallistujat saivat tietoa Sampo-sopimuksesta ja lisäksi mielenkiintoista ajankohtaista asiaa.

